

LØSNING TIL EKSAMEN I

I henhold til rammeplan for bachelor i regnskap og revisjon av 27.6.2012
og rammeplan for treårig revisorutdanning av 1.12.2005.

OPPGAVE 1

(a)

Årsresultat før skatt		4 000 000
<u>Permanente resultatforskjeller</u>		
Gaver uten skattemessig fradrag	80 000	
Urealiserte gevinster på aksjer	-330 000	
Utbytte på aksjer (97%)	<u>-116 400</u>	
	<u>-366 400</u>	<u>-366 400</u>
Skattegrunnlag		<u>3 633 600</u>
27% skatt herav		981072
For lite avsatt betalbar skatt i fjor		<u>12000</u>
Sum skattekostnad		<u>993 072</u>
Netto SØMF i IB (918.000 / 0,27)		<u>3 400 000</u>
<u>Netto SØMF i UB:</u>		
Industribygg		
SØMF i IB = 400.000		
SM avskrivn i år (7.100.000 * 0,04) = 284.000		
SM meravskrivning = 84.000		
SØMF i UB		484 000
Tekn.installasjoner		
SØMF i IB = 620.000		
SM avskrivn i år (1.480.000 * 0,1) = 148.000		
SM mindreavskrivning = 152.000		
SØMF i UB		468 000
Maskiner		
SRMF i IB = 180.000		
SM avskrivn i år (3.300.000 * 0,20) = 660.000		
SM meravskrivning = 320.000		
SØMF i UB		140 000
G/T-konto (80% av 800.000)		640 000
Varer (SRMF = ukurans)		-100 000
Kundefordringer (40.000 + 30.000)		-70 000
Prosjekter (7.200.000 - 4.750.000)		2 450 000
Garantiavsetning		-750 000
Valutaomregning kortsiktig gjeld		<u>0</u>
		<u>3 262 000</u>
Reduksjon i netto SØMF		<u>138 000</u>
Reduksjon utsatt skatt (27%)		<u>37 260</u>
Utsatt skatt pr 31.12.2014 (918.000 - 37.260)		<u>880 740</u>

Grunnlag betalbar skatt

Skattegrunnlag	3 633 600
Reduksjon i SØMF	<u>138 000</u>
	<u>3 771 600</u>
Betalbar skatt (27%)	<u>1018332</u>

(b)

Årsoverskudd før skatt	4 000 000
Skattekostnad	<u>-993 072</u>
Årsresultat	3 006 928
Herav til utbytte	<u>-2 000 000</u>
Til AEK	1 006 928
AEK før årets overskuddsdisponering	<u>8 450 000</u>
AEK i UB	<u>9 456 928</u>

c)

Betalbar skatt endres ikke	
Utsatt skatt reduseres med $3.262.000 * 0,02$	65 240
Skattekostnaden reduseres $(993.072 - 65.240)$	927 832
Årsoverskudd $(3.006.928 + 65.240)$	3 072 168
AEK $(9.456.928 + 65.240)$	9 522 168

OPPGAVE 2

(a)

Relevante lovtekster/standarder:

Rskl § 4-1 første ledd nr 2 – Opptjeningsprinsippet

Rskl § 4-2 – Prinsippet om beste estimat

NRS 3 – Hendelser etter balansedagen, pkt. 2, 7 - 10

NRS 5 – Spesifikasjon av særlige poster, korrigerings av feil og virkning av prinsippendring og estimatendring, pkt. 4

NRS-V Regnskapsføring av inntekt, kap. 2.1 og 2.2 og 7.2.2

Second House AS skal inntektsføre opptjent inntekt på balansedagen ut fra opptjeningsprinsippet og fullføringsgraden av prosjektet. Når det gjelder beregning av fullføringsgraden legges til grunn ny informasjon etter balansedagen om forhold som eksisterte på balansedagen. Et vesentlig spørsmål er hvilket av de to foreliggende estimatene som skal benyttes.

NRS 3 skiller mellom ny informasjon etter balansedagen med og uten regnskapsmessig konsekvens. Det er av betydning om den nye informasjonen knytter seg til et forhold som eksisterte på balansedagen eller et forhold som har oppstått etter balansedagen. Oppgaveteksten åpner for å drøfte dette. Det er tydelig at overforbruk av timer allerede eksisterte på balansedagen, og det kan argumenteres for at det er dette forholdet som eksisterte på balansedagen, som det senere foreligger mer informasjon om. Selv om overforbruket av timer kan ha inntrådt dels før og dels etter balansedagen, forelå forholdet allerede på balansedagen. Mye kan da tale for å benytte NRS 5 pkt 4 om at «ved usikkerhet skal det brukes beste estimat, basert på de mest pålitelige opplysningene om forhold på balansedagen som foreligger når estimatene foretas.

Fullføringsgraden blir da $(200+160) / 1.150 = 31,3\%$

Opptjent inntekt pr 31.12 blir da $(1.000 * 1.800 * 0,313) = 563.400$

Ettersom det er fakturert 500 timer a kr 1.800 = 900.000 (+ mva), må differansen kr 336.600 tilbakeføres som forskudd fra kunde.

Dersom det argumenteres for at det ekstra overforbruket skyldes helt konkrete og spesielle nye hendelser oppstått etter balansedagen, blir løsningen å legge til grunn estimatet på 1.100 timer (samt eventuelt gi tilleggsopplysninger i notene).

Gode drøftinger belønnes.

(b)

Løsningen må her finnes i IAS 18. Følgende bestemmelser er relevante å trekke inn i drøftelsen:

IAS 18.9 – Virkelig verdi av det vederlag som virksomheten mottar eller har til gode

IAS 18.20 – Fullføringsgraden antas å kunne måles på en pålitelig måte

IAS 18.24 – Måling av timer i forhold til totalestimat

IAS gir samme løsning som under a).

(c) Grunnlag for løsningen er grunnleggende regnskapsprinsipper og veiledning til regnskapsføring av inntekt. Det sentrale er ikke at studentene henviser til detaljer i regnskapsstandarden, men viser innsikt i besvarelsen.

Det sentrale er at avtalen består av to deler som i prinsippet kan selges hver for seg i markedet (sammensatt transaksjon), hhv. loggestrikkssystem og service. Det vil vanligvis være mulig å estimere en markedspris på minst et av disse to elementene. Dersom det i realiteten er gitt en rabatt, så skal denne fordeles forholdsmessig mellom de to elementene. Leveransen av systemet som utgjør 700 kan inntektsføres med en gang idet dette er en avtale som er uoppsigelig – pga. kontroll og risiko er i realiteten overført når avtalen blir inngått. Siden betalingen kommer som årlige beløp på 70, vil verdien av vederlaget være lik 430 (nåverdien av innbetalingsstrømmen):

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Innbetaling		70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
Rente	10 %										
Nåverdi	kr 430										
Salgsinntekt	kr 430										
Renteinntekter		kr 43	kr 40	kr 37	kr 34	kr 30	kr 27	kr 22	kr 17	kr 12	kr 6
Kundefordringer	kr 430	kr 403	kr 373	kr 341	kr 305	kr 265	kr 222	kr 174	kr 121	kr 64	kr 0

Når det gjelder service, er det rimelig å legge til grunn at leverandøren har en formening om når dette arbeidet må utføres og hvor mange ganger (eventuelt antall timer). Dette bør legges til grunn for inntektsføringen. Vi har ikke informasjon til å vise bokføringen.

Opplæring inntektsføres i takt med at dette utføres. På den annen side er det gitt en øvre ramme. Vanligvis skaper en øvre ramme ingen problemer pga. profesjonelle parter. På den annen side kan man tenke seg at den øvre rammen skaper problemer ved at selger på yte en del opplæring uten betaling. Dette forventes ikke, men man må ta hensyn til dette i det øyeblikk som man eventuelt identifiserer en slik «overskridelse». I så innebærer dette en lavere gjennomsnittlig timepris, og man må ta differansen mellom fakturert timepris og den gjennomsnittlige timeprisen (ganger antall leverte timer) som et tap med en gang.

OPPGAVE 3

(a) Hva skal innregnes/balanseføres som anskaffelseskost på skipene?

Under IFRS er det vesentlig å bestemme hvilke standard som gjelder.

Etter IFRS er dette en eiendel som faller inn under IAS 16, fordi det oppfyller

IAS 16. 6 Definisjoner: «Eiendom, anlegg og utstyr» er materielle enheter som

a. holdes av foretaket til bruk i produksjon eller til levering av varer eller tjenester, for utleie til andre eller til administrative formål, og

b. som er forventet å være i bruk i mer enn én regnskapsperiode.»

Jf. IAS 16.2 og IAS 16.3 unntar ikke denne type eiendel.

Skipene leveres fra verftet 15.12.x4.

Etter GRS vil dette bli dette bli transaksjonstidspunktet. Derfor vil valutakursen 15.12.x4 være valutakursen som skal benyttes. USD 10 000 000 * 8.20 = NOK 82 000 000.

Etter IFRS vil en rett fram løsning ut fra IAS 16.7 tilsi at hvert av betalingene kvalifiserer til innregning. Dette gir

30 %	8,0	24 000 000
50 %	8,2	41 000 000
20 %	8,5	17 000 000
	NOK	82 000 000

I tillegg har rederiet hatt utgifter i forbindelse med skipene og som må vurderes om kvalifiserer til innregning som anskaffelseskost, jf. IAS 16.16b.

Kontraktssum		NOK 82 000 000
Kontrolløren på verftet. Dette er utgifter som direkte påløper og som rederiet ikke hadde hatt, dersom skipene ikke var anskaffet	IAS 16.16b IAS 16.17	NOK 200 000
Utgifter til administrerende direktør er ikke direkte utgift	IAS 16.19d	0
Frakt av skipene fra Østen til Norge	IAS 16.16b	NOK 50 000
Mannskap om bord etter overtakelsen og fram til skipet settes i opplæring og drift	IAS 16.16b	NOK 150 000
Utgifter til opplæring på skipene av mannskap. Dette er ikke utgifter for at skipet skal virke etter ledelsen hensikt, men utgift til oppstart av driften på skipene.	IAS 16.19c	0
Sum anskaffelseskost per skip		NOK 82 400 000

Det er ingen egen regnskapsstandard for driftsmidler under GRS, så punktene må vurderes ut fra rskl § 5-4 (og NRS 8). Samme resonnement som under IFRS kan legges til grunn under GRS. Anskaffelseskost er lik under GRS og IFRS.

Etter IFRS er skipene «Eiendom, anlegg og utstyr». Skip er egen eiendelsklasse etter IAS 16.37d.

Etter GRS er dette et anleggsmiddel jf. rskl § 5-1. Skipene er anskaffet med hensikt å vare i flere år.

(b) Hvordan og når skal salget innregnes i regnskapet?

Salgskontrakt undertegnes 28.12.x4, mens overtakelsen er først 15.3.x5.

Etter GRS er transaksjonstidspunktet 15.3.x5 som følge av overgang risiko og kontroll. Dette er en transaksjonsbasert inntekt og opptjeningen skjer på transaksjonstidspunktet. Det er først på dette tidspunktet at inntekten skal innregnes.

Etter IFRS (IAS 16.67) skal eiendelen fraregnes ved avhending. IAS 16.69 pålegger å benytte kriteriene i IAS 18 salg av varer for å bestemme tidspunktet. Overføring av «risiko og fordeler ved eierskapet» (IAS 18.14) er 15.3.x5 og dette er tidspunktet eiendelen fraregnes også etter IFRS.

Studentene bør reflektere over om skipet skal avskrives i perioden frem til salget. Det er mye som taler for at skipet ved ankomst Oslo 2.1.x5 er på det sted og i den stand den er tiltenkt av ledelsen. Dermed er eiendelens utnyttbar levetid startet, IAS 16.55. Rett fram løsning er dermed 1,5 måneds avskrivning. Imidlertid er avskrivbart beløp her negativt, anskaffelseskost (82,4 mill) minus restverdi (salgspris 95 mill). I dette tilfelle skal dermed avskrivningene være NOK 0.

(IFRS 5 er ikke direkte pensum, så behandling av løsninger etter denne faller utenfor oppgaven).

Det kan diskuteres om denne metoden er akseptabel etter GRS. Vi legger til grunn at NRS (V) IFRS-løsninger innenfor GRS tillater å ta hensyn til restverdi.

Anskaffelseskost	NOK 82 400 000
Salgspris	<u>NOK 95 000 000</u>
Gevinst	<u>NOK 12 600 000</u>

(c) Hva er den høyeste verdien selskapet kan ha balanseført skipet til per 31.12.x5. Dersom det er forutsetninger knyttet til valget må du spesifisere disse. (Husk at rederiet også har andre skip).

IAS 16 gir foretak anledning til å benytte verdireguleringsmetoden (jf. IAS 16.29 og 16.31). Denne innebærer at driftsmilder kan vurderes til virkelig verdi.

Det er en betingelse at alle foretakets skip vurderes til virkelig verdi, jf. IAS 16.36.

Etter GRS er det ikke anledning til å benytte annet enn anskaffelseskost minus avskrivninger, rskl § 5-3.

(d) Siga-rederiet oppfyller dine forutsetninger og vil benytte virkelig verdi så langt det er mulig per 31.12.x5. Hva blir resultat og balansestørrelsene knyttet til skipet Saga-siglar i årsregnskapet for 20x5.

Dekomponering for avskrivingsformål og (jf. IAS 16.43)

		Anskaffelseskost		Avskrivning per år
Skrog	20% av anskaffelseskost	16 480 000	80 år	206 000
Kraner,	periodisk vedlikehold, IAS 16.14	1 000 000	4 år	250 000
Resten	(82,4 -16,48-1)	64 920 000	50 år	1 298 000
Sum				<u>1 754 000</u>

Dette er avskrivninger etter IFRS og kan også benyttes innenfor GRS.

Etter IFRS kan balanseført verdi av skipet oppreguleres til virkelig verdi.

Eksamen i Årsregnskap/God regnskapsskikk desember 2015

	Bokført verdi
Anskaffelseskost	82 400 000
Avskrivning	1 754 000
Bokført verdi før regulering	80 646 000
Virkelig verdi	<u>98 000 000</u>
Oppregulering	<u>17 354 000</u>
Det må avsettes utsatt skatt 27%	<u>-4 686 000</u>

Det forutsettes ingen andre midlertidige forskjeller enn oppreguleringen.

Aksjeloven § 3-2 pålegger foretak som benytter virkelig verdi å avsette til Fond for urealisert gevinst.

	Bokført verdi
Anskaffelseskost	82 400 000
Bokført verdi = virkelig verdi	<u>98 000 000</u>
FUG	<u>15 600 000</u>

NRS (V) Fond for urealisert gevinster tillater at ved avsetning til FUG kan foretakene se bort fra avsetning til utsatt skatt.

En alternativ løsning er at dersom foretaket tar hensyn til utsatt skatt vil avsetning til FUG være 10 914 000 (15 600 000 – 4 686 000).

Oppgaven spør etter resultat og balanseposter knyttet til skipet:

		Bokført verdi
Resultatregnskap (både etter IFRS og GRS)		
Avskrivninger		1 754 000
Opplæring av ansatte nytt skip	Vil inngå i flere regnskapslinjer	200 000
Poster bare i IFRS		
Andre inntekter og kostnader/ Poster i utvidet resultat: (IAS 16.39)		
Oppregulering skip til virkelig verdi		17 354 000
Utsatt skatt på oppregulert beløp		4 686 000
Sum andre inntekter og kostnader		12 668 000
Disponering:		
Til fond for urealisert gevinst		15 600 000
Balanse etter GRS		
Skip	82 400' -1 754'	80 646 000
Balanse etter IFRS		
Skip		98 000 000
Fond for urealisert gevinst		15 600 000
Utsatt skatt		4 686 000

(e) Administrasjonen ber deg om hva de bør budsjettere med av avskrivninger for 20x6. (Det vil si hvilke avskrivninger blir regnskapsført i 2016, forutsatt at ikke noe uforutsett skjer).

Avskrivninger etter GRS 1 754 000.

Avskrivninger etter IFRS :

	Anskaffelseskost		Avskrivning
			1 754 000
Oppregulering	17 354 000	49 år	354 000
Sum avskrivninger i 2016 under Driftskostnader			<u>2 108 000</u>

Det forutsettes her at oppreguleringen skyldes skipet totalt sett og ikke noen av knyttet til skrog. Derfor er det valgt å benytte avskrivningstiden til resten av skipet.

OPPGAVE 4

(a) Beregning av goodwill:

Merverdianalyse	100 %	70 %	30 %
Balansført EK	2 400 000	1 680 000	720 000
Merverdi AM	1 000 000	700 000	300 000
Utsatt skatt	(270 000)	(189 000)	(81 000)
Immaterielle eiendeler	500 000	350 000	150 000
Utsatt skatt	(135 000)	(94 500)	(40 500)
	-	-	-
	-	-	-
	<u>3 495 000</u>	<u>2 446 500</u>	<u>1 048 500</u>
Anskaffelseskost		<u>3 000 000</u>	
Goodwill		<u>553 500</u>	

(b) Konsernbalanse på oppkjøpstidspunktet:

	Mor AS	Oppkjøpt AS	Debet	Kredit	Konsern
	01.01.2014	01.01.2014			01.01.2014
Goodwill			553 500		553 500
Anleggsmidler	9 600 000	4 000 000	1 000 000		14 600 000
Immaterielle eiendeler			500 000		500 000
Aksjer i Oppkjøpt AS	3 000 000			3 000 000	-
Omløpsmidler	3 400 000	2 400 000			5 800 000
Sum eiendeler	16 000 000	6 400 000			21 453 500
Aksjekapital	5 200 000	2 400 000	2 400 000		5 200 000
Annen egenkapital	1 600 000	-	-		1 600 000
Minoritetsinteresse				1 048 500	1 048 500
Utsatt skatt			-	405 000	405 000
Gjeld	9 200 000	4 000 000			13 200 000
Ikke balansført forpliktelse	-	-		-	-
Sum gjeld og egenkapital	16 000 000	6 400 000	4 453 500	4 453 500	21 453 500

(c) Negativ goodwill innebærer at identifiserte nettoeiendeler overstiger summen av anskaffelseskost og verdien av minoriteten målt i tråd med prinsippene i NRS 17. Dette indikerer typisk at eiendeler har blitt overvurdert eller gjeld undervurdert. Dersom dette ikke er tilfellet, skal den negative goodwill-posten inngå på eiendelssiden med «minus» foran beløpet. Negativ goodwill kan i enkelte tilfeller knyttes til forventet fremtidig tap eller planmessige kostnader (f.eks. restrukturering). I så fall skal denne delen periodiseres i samsvar med fremtidige utgifter eller tap. Meget gode studenter vil hevde at man burde tatt hensyn til slike kostnader i forbindelse med beregning av goodwill, dog er dette ikke tillatt iht. NRS 17 (egentlig i konflikt med sammenstillingsprinsippet i regnskapsloven, dog forventes det ikke at dette påpekes).

Resterende negativ goodwill skal resultatføres systematisk over fem år.

(d) Det skal for det første bli gitt en forklaring hvorfor man beregner utsatt skatt (eventuelt utsatt skatteeiendel) ved oppkjøp. Ved en merverdi oppstår det en større forskjell mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, dvs. en latent skatteforpliktelse (motsatt ved mindreverdier). Denne latente skatteforpliktelsen forfatter til betaling i fremtiden, slik at det prinsipielt skal gjennomføres en nåverdiberegning.

I forbindelse med et oppkjøp vil transaksjonsprisen normalt reflektere nåverdi av utsatt skatt. Det vil derfor være prinsipielt riktig i forbindelse med oppkjøp å regnskapsføre utsatt skatt til nåverdi. Dette krever en detaljert plan for når reversering av forskjellene til fremføring skjer. En nåverdiberegning er derfor beheftet med usikkerhet, og det er følgelig behov for estimater. I motsetning til GRS er det etter IFRS ikke tillatt å neddiskontere eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt. At IFRS forbyr å estimere en virkelig verdistørrelse der usikkerheten bare relaterer seg til oppgjørstidspunktet er oppsiktsvekkende – ikke minst sett i lys av at det er tillatt å nåverdiberegne andre avsetninger når både forfallstidspunktet og størrelsen er ukjent. Merk at det ikke forventes at studentene trekker ikke annet enn GRS, dog bør det honoreres om IFRS trekkes inn i drøftelsen.

Regnskapsføring av utsatt skatt til nåverdi medfører vanligvis lavere goodwill enn ved regnskapsføring av utsatt skatt til nominell verdi. På den annen side er det viktig å understreke at det ikke er vanlig å foreta diskontering i forbindelse med oppkjøp etter GRS. Dette er klart i strid med transaksjonsprinsippet, og det er kritikkverdig at NRS (F) Resultatskatt mer eller mindre legger opp til en overstyring av et av de aller mest sentrale grunnleggende regnskapsprinsipp i den norske regnskapsloven.

(e) Elimineringer i 2014:

Salg av varer:

D Vareslag	300 000
K Varekostnad	300 000
K Varelager	50 000
D Varekostnad	50 000
K Skattekostnad	13 500
D Utsatt skatt	13 500

Lån:

K Fordring Oppkjøpt AS	100 000
D Gjeld Mor AS	100 000
D Renteinntekter	25 000
K Rentekostnader	25 000

Bistand:

D Andre inntekter	100 000
K Bistand	100 000

Det blir gitt plusspoeng for studenter som foretar en fordeling mellom kontrollerende eierinteresser og ikke-kontrollerende eierinteresser.

Eksamen i Årsregnskap/God regnskapsskikk desember 2015

(f) Elimineringer – salg av varer i 2015:

Internfortjenesten har økt fra 50 000 (IB) til 150 000 (UB)

D Vareslag	400 000
K Varekostnad	400 000
D Annen egenkapital	50 000
K Varelager	150 000
D Varekostnad	100 000
K Skattekostnad	27 000
D Utsatt skatt	27 000

Det blir gitt plusspoeng for studenter som foretar en fordeling mellom kontrollerende eierinteresser og ikke-kontrollerende eierinteresser.